Ernæringsmærkning og sundere kostvaner

Jens Therkel Jensen
Souschef i Fødevarestyrelsens Ernæringskontor

Hvorfor er ernæringsmærkning på dagsordenen i indsatsen for at fremme sundere kostvaner?

• Befolkningen følger ikke de officielle kostråd og der er en stigende forekomst af overvægt.

• Der er stor efterspørgsel efter initiativer, der kan bidrage til at ændre udviklingen.

• En bedre ernæringsmærkning er ét blandt mange bud på sådanne initiativer.

Indhold i præsentation

1. Hvad er ernæringsmærkning, og hvor er vi på vej hen?
2. Hvad har vi af viden om forbrugerpræferencer og adfærdspåvirkning?
3. Forudsætningerne for, at et frivilligt mærke bliver en succes.
4. Kan det betale sig for samfundet?

1. Hvad er ernæringsmærkning?

- Næringsdeklaration
- Forside ernæringsmærkning:
  - GDA-mærkning
  - Symbolmærkning
  - Trafiklysmærkning

Næringsdeklarationen – som instrument til fremme af sundere kostvaner

Eksempel fra USA

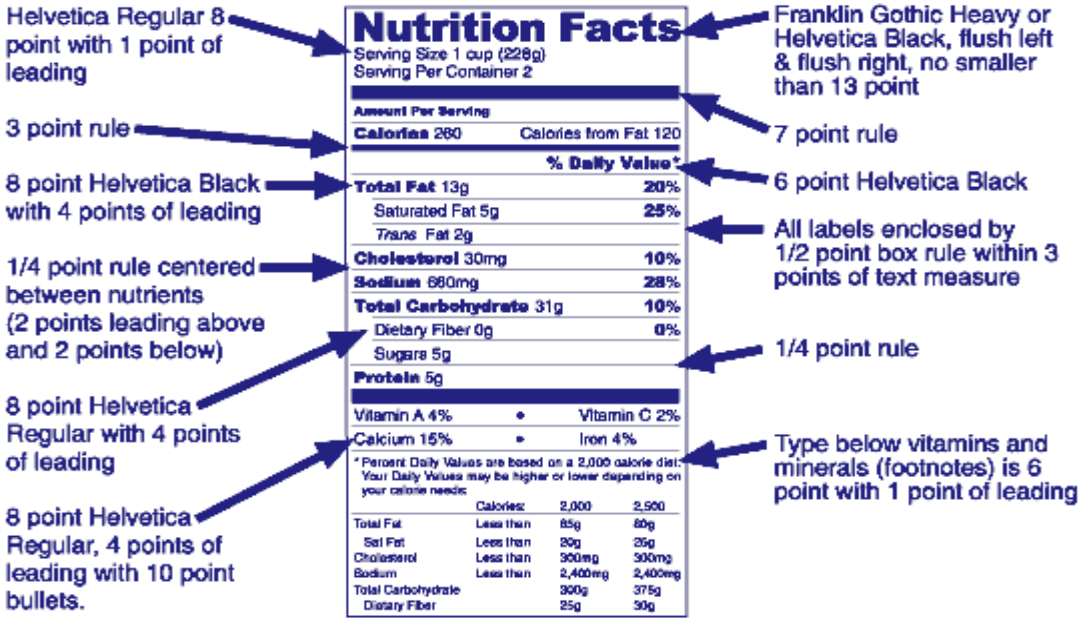

GDA-mærkning

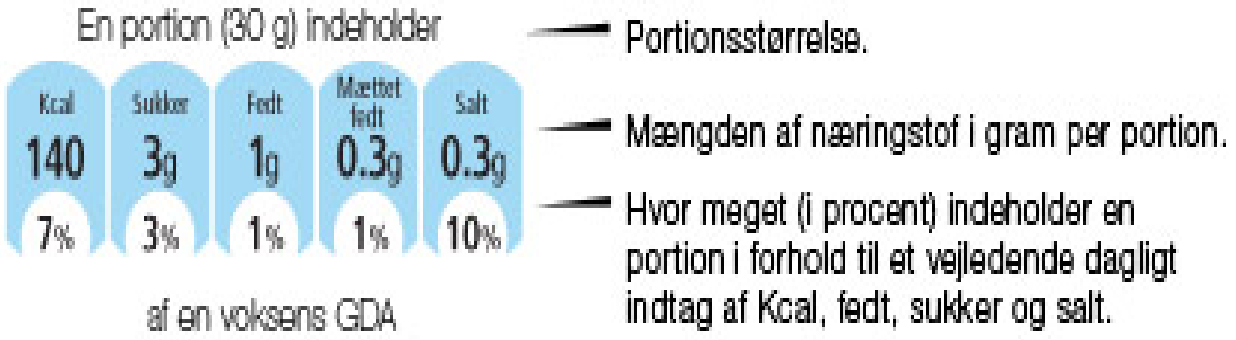

Symbolmærkning

Trafiklysmærkning

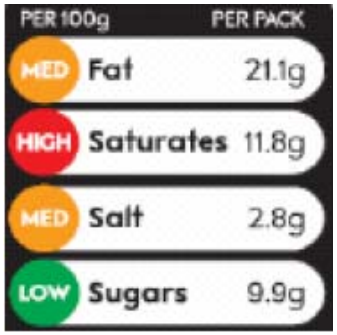

Information og/eller vejledning

	Information/deklaration	Vejledning/anprisning
Neutral	**Næringsdeklaration** Each 250 ml bowl contains Calories 140 7%, Sugars 3,0g 3%, Fat 1,0g 1%, Saturates 0,3g 1%, Sodium 0,3g 10% of an adult's guideline daily amount*	
Bedste valg		
Positiv/negativ	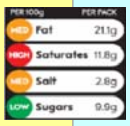	

Fremtidens ernæringsmærkning i Danmark

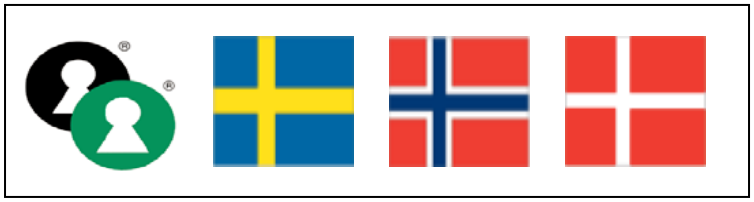

&

Ny næringsdeklaration i EU

Ny næringsdeklaration i EU

Centrale temaer:

- Obligatorisk?

- Hvilke næringsstoffer? - energi, fedt, mættet fedt, kulhydrater (med særlig angivelse af sukkerarter), salt… (protein?)

- Næringsdeklaration på forsiden af produkterne/på bagsiden?

- Pr. 100 g/ml og/eller pr. portion?

- GDA-mærkning?

- Nationale modeller for udtryksform/grafisk uformning?

2. Forbrugerpræferencer og adfærdspåvirkning

Ernæringsoplysninger er ikke forbrugernes første prioritet, når de søger informationer på fødevarernes indpakning, selv i de lande, hvor interessen for ernæring er størst. Emner som fødevaresikkerhed, friskhed, dyrevelfærd, GMO, økologi mv. ses ofte at have en højere prioritet. (Grunert & Wills 2007)

Næringsdeklarationen

Begrænsningerne i næringsdeklarationen:

1. Forbrugerne har begrænset tid til rådighed, når de handler ind.
2. Næringsdeklarationen er svær at forstå - særligt for de lavt uddannede.
3. Forbrugernes interesse og motivation for at vælge sunde fødevarer, når de handler ind, er begrænset, særligt i udvalgte befolkningsgrupper.

En løsning på punkt 3 kræver mere end blot en bedre mærkning.

Forside ernæringsmærkning - hvad ønsker forbrugerne?

- Forbrugerne ønsker forside ernæringsmærkning (ingen danske undersøgelser på området).
- Forbrugerne er uenige om, hvor enkelt en sådan mærkning bør være.
- Et flertal foretrækker de typer mærkninger, hvor de selv kan træffe et valg.
- De lavt uddannede foretrækker de ”simpleste” ordninger.

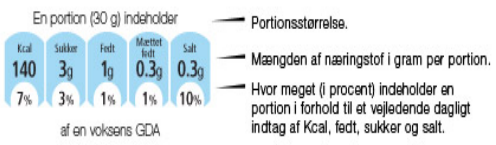

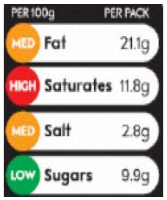

Forside ernæringsmærkning – kendskab, forståelse og anvendelse

- Der er et godt kendskab til de ordninger, som er udbredte – fx nøglehulet og hjertemærkerne.
- De fleste forbrugere give udtryk for, at de forstår ordningerne (også de mere komplekse) – men udsat for tests er denne forståelse mere begrænset.
- Der er stort set ingen viden om, hvordan forside ernæringsmærkning virker eller vil virke i den virkelige verden, når forbrugerne handler ind.
- Det centrale spørgsmål er formentlig om forside ernæringsmærkning imødekommer et behov hos de forbrugere, der ønsker at træffe et sundt valg af fødevarer i hverdagen.

Hvilken forside ernæringsmærkning er bedst?

?

(Det afhænger nok særligt af, hvem den primære målgruppe er, og af den forudsete informationsindsats.)

3. Forudsætningerne for, at et frivilligt mærke bliver en succes

Væsentligste forudsætninger:

- Opbakning blandt de væsentligste aktører i detailhandlen.
- Troværdighed.
- Oplysningsindsats der sikrer, at forbrugerne efterspørger de mærkede varer.

4. Kan det betale sig for samfundet?

Ernæringsmærkning er umiddelbart et attraktivt instrument (Grunert og Wills 2007):

- den støtter målsætningen om at fremme sunde kostvaner,

- den bibeholder forbrugerfrihed, når det kommer til at træffe forbrugsvalg, og

- den mindsker de omkostninger for forbrugerne, der er forbundet med at skulle bruge tid på at søge ernæringsoplysninger.

Næringsdeklarationen - et eksempel

Forud for indførelsen af obligatorisk næringsdeklaration i USA blev det vurderet, at omkostningerne ville være i størrelsesordenen 1,5 milliarder USD, og at besparelserne ville være i størrelsesordenen 4,2 milliarder USD (fordelt på 0,6 milliarder i sparede sundhedsudgifter, og 3,6 milliarder, som værende den pris mennesker er villige til at betale for en reduceret risiko for at dø).(Hawkes 2004)

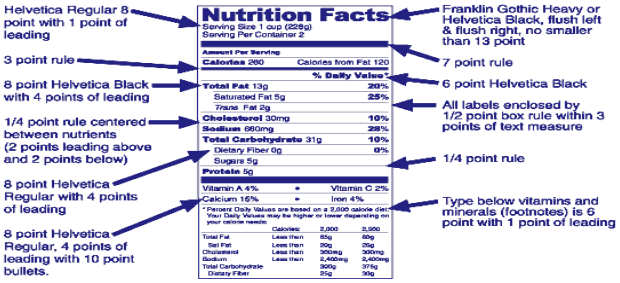

Et fælles nordisk ernæringsmærke – kan det betale sig?

- Udgifterne ved etableringen af et fælles nordisk ernæringsmærke er vurderet til at være 3-6 mio. kr. om året - eksklusiv udgifter til markedsføring.
- Gevinsterne er langt vanskeligere at vurdere end omkostningerne
- Der kan indhentes store sundhedsgevinster, hvis ernæringsmærkningen kan påvirke indtaget af ét eller flere næringsstoffer, som er klart forbundet med sundhedsrisici.
- Gevinsterne (ændrede forbrugsvaner, der fører til bedre kostvaner) kan være små og er i bedste udfald usikre.
- Der er i sig selv en velfærdsgevinst i at kunne træffe et bedre oplyst valg. En gevinst, der opvejer de beskedne omkostninger ved mærkningen.

TAK